

Slovenski dom

Štev. 284

V Ljubljani, sreda 11. decembra 1940

Leto V

Madžarski zunanji minister v Belgradu

Negov uradni obisk v naši prestolnici bo trajal dva dni, pri čemer bo podpisana pogodba o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko

Belgrad, 11. dec. m. Danes ob 9 je madžarski zunanji minister grof Csaky v številnem spremstvu s posebnim vlakom dopotoval v Belgrad. Na belgradski postaji mu je bil prirejen slovesen sprejem, katerega se je udeležil naš zunanji minister dr. Cincar-Marković ter številni drugi civilni in vojaški dostojanstveniki. Na kolodvoru je bila postavljena častna četa naše vojske z godbo.

Po slovesnem sprejemu na postaji, pred katero se je zbrala velika množica ljudstva, ki je manifestirala za prijateljstvo med Jugoslavijo in Madžarsko, se je madžarski zunanji minister s spremstvom odpeljal v hotel, od tam pa po kratkem postanku na dvor, kjer se je vpisal v dvorno knjigo. Nato je obiskal jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića v zunanjem ministrstvu, od koder se je odpeljal k predsedniku vlade Cvetkoviću in podpredsedniku dr. Marku, s katerim je imel prve politične razgovore.

Opoldne bo madžarski zunanji minister gost našega zunanjega ministra pri kosilu, popoldne

pa bo sprejet pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, kar bo višek njegovega uradnega obiska. Zvečer se bo udeležil večerje, ki mu jo bo priredil knez namestnik. Pri večerji bo izrečenih več pomembnih političnih zdravij. Po večerji bo prirejen velik sprejem, katerega se bodo udeležile najodličnejše osebnosti iz našega in madžarskega političnega sveta.

Jutri bo grof Csaky položil venec na grob neznanega vojaka v Avali. Opoldne pa bo slovesno kosilo na madžarskem poslanstvu za jugoslovanske in madžarske goste. Popoldne bo čajanka v prostorih madžarsko-jugoslovanskega društva. Zvečer bo v Gardnem domu slovesna večerja, ki jo priredi madžarskim gostom naš zunanji minister dr. Cincar-Marković.

Uradni obisk madžarskega zunanjega ministra v Belgradu bo trajal dva dni in bo grof Csaky imel več važnih posvetov z jugoslovanskimi državnimi voditelji. Splošno napovedujejo, da bo ob tej priliki podpisana pogodba o večnem prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo. Verjetno je, da bo madžarski zunanji minister po uradnem obisku ostal še neuradno v Belgradu in se bo verjetno udeležil še velikega lova na državno posestvo Belje.

Ves jugoslovanski in tuji tisk pripisuje temu madžarskemu obisku velik pomen in pravi, da je treba po njem računati na novo dobo sodelovanja ne le med Jugoslavijo in Madžarsko, temveč sploh med malimi državami v južnovzhodni Evropi in na Balkanu. V to sodelovanje bo najbrž pritegnjena tudi Bolgarija.

Angleška ofenziva v Egiptu

Sidi Barani in dve italijanski diviziji obkoljeni od angleških sil

Nekje v Italiji, 11. dec. Stefani: Italijansko uradno vojno poročilo št. 186 pravi o bojih v zahodni egiptovski puščavi:

V severni Afriki so bila zbita štiri sovražničkova letala.

Kairo, 11. dec. o. Reuter: O obsežni angleški ofenzivi proti armadi generala Grazianija v zahodni egiptovski puščavi poročajo naslednje podrobnosti:

Napad se je začel nenadno v noči od 8. na 9. december, in sicer na 50 kilometrov širokem bojišču, kjer so prešle v ofenzivo angleške motorizirane čete in letalstvo. Ta napad je Italijanci docela presenetili. Italijansko vodstvo je bilo trdno prepričano, da Angleži na tem bojišču ne bodo napadli, marveč da bo pobuda za napadalne akcije ostala v rokah italijanskega poveljstva. Tak vtis je vladal tudi v italijanski javnosti, ker jo je o tem prepričevalo časopisje.

Zaradi tega se je Angležem presenečenje z napadom posrečilo. Namen njihovega prvega napada je bil odrezati trikot med Sidi Baranijem, med utrjeno postojanko Maktilo, ki leži

25 km zahodno od Sidi Baranija ob obali in med postojanko Nibeivo, ki leži 25 km južno od Sidi Baranija. Z nenadnim nočnim napadom so Angleži zavzeli najprej Nibeivo in tam zajeli 500 italijanskih vojakov, ubili enega generala, enega pa zajeli. Od tu so angleški motorizirani oddelki pritiskali v obliki klina proti Maktili na obali, hkratu pa je na postojanko začel napad tudi angleško vojno brodovje z morja. Angleški motorizirani oddelki so včeraj prodrli pri Maktili do morja ter odrezali ves italijanski trikotnik okoli Sidi Baranija od ostale italijanske armade. Pri dosedanjih operacijah so zajeli 4000 italijanskih vojakov.

Ta bliskovita angleška akcija je uspela zlasti zaradi popolnega sodelovanja med letalstvom, mornarico in kopno vojsko. Angleški bombniki in lovi so v ponedeljek in torek nepretrgoma bombardirali vseh 15 glavnih letališč Grazianijeve armade v Libiji ter tako preprečili pomembnejše akcije italijanskega letalstva, zaradi česar je angleška vojska lahko dosegla svoj cilj in odrezala dve italijanski diviziji od zaledja. Samo včeraj je angleško letalstvo uničilo 22 italijanskih letal, samo pa je izgubilo 3, a sta se dva pilota rešila. Angleški bombniki so prenehali s svojimi napadi le, da so šli po novo gorivo in bombe. Učinek njihovih bomb na razne italijanske postojanke je bil strahovit. Prvi del angleških operacij je trajal vsega 36 ur navzlic težavnemu ozemlju.

Včeraj so vzhodno od Sidi Baranija prodrele druge angleške enote ter na desni strani obkrožile italijansko vojsko v Sidi Baraniju. Zdi se, da bodo Angleži zdaj skušali Sidi Barani z obema divizijama prisiliti k udaji, če ne pa ga bodo napadli z obeh strani na kopnem in z morja.

Angleška vojska se je v treh mesecih po italijanski zasedbi Sidi Baranija v puščavi dobro založila z vsemi vojnimi potrebščinami, dobila motorizirana in letalska ojačenja in se tako pripravila za napad.

Italijanska vojska je na nekaterih točkah dajala Angležem hud odpor, ki pa je bil premagan s podporo letalstva.

Glavna naloga angleškega letalstva je zdaj preprečiti kako večjo Grazianijevo akcijo iz

Bardije proti Sidi Baraniju. Ker so tu operacije možne samo po obrežni cesti, bo angleške letalske akcije uspešno podpiralo tudi brodovje z morja in preprečevalo prihod italijanskih ojačenj.

Vesti 11. decembra

Jugoslovanski poslanik v Sofiji je včeraj opoldne obiskal bolgarskega zunanjega ministra Popova ter imel z njim daljši posvet.

Nova pogajanja med Nemčijo in Francijo so se začela v Parizu, kamor je odpotoval podpredsednik francoske vlade Laval, ki se mu po angleških poročilih zadnje čase, odkar se je vojna sreča nasmešnila Angležem, tla menda precej majoje.

Sedanje zaslužnjevanje človeških bitij bo minilo, kakor mine nočna mora. Ameriški narod se mora oboroževati, da bo ohranil svobodo in pomagal do nje tudi drugim. Zadnja svetovna vojna je prinesla samo možnost za neoviran razvoj surovim napadalnim silam, je povedal včeraj predsednik Združenih držav Roosevelt.

Predsednik angleške vlade Churchill je včeraj imel v poslanski zbornici govor o vojaškem položaju v Egiptu in povedal, da je bila navzlic pomoči, ki so jo morali Angleži dati Grkom, omogočena angleška ofenziva zaradi velikih ojačenj, ki so prišla iz raznih delov angleškega imperija. Prvi italijanski obrambni pas je prodrt, treba pa je to ofenzivo smatrati samo za pripravljeno akcijo.

V sedanji vojni je važno samo to, da se ena od vojskujočih se strank postopno ojačuje, druga pa prav tako postopno slabi, piše ugledni milanski dnevnik »Corriere della Sera«, ki dostavlja, da v sedanji vojni ne more biti odločilen izid ene same bitke, ker se ta vojna bije na dveh celinah in med sovražniki, ki imajo vsak zase velike vojaške gospodarske in diplomatske sile. Ker ne gre za spor, ki bi bil omejen po prostoru, bi bilo nes pametno zahtevati tudi, da bi bil tak spor omejen po času, to se pravi, da bi bil kratko trajal.

Za častnega poveljnika nekega angleškega letalskega oddelka je bil imenovan vladar Transjordanije emir Abdullah, ki je v odgovor na znano nemško obljubo arabskim državam izjavil, da se bodo njegovi Arabci kakor en mož postavili na stran Anglije proti napadalcu, ki bi skušal Transjordanijo zaplesti v sedanjo vojno, poročajo londonski listi snoči.

Načelnik ameriškega vojnega odposlanstva v Londonu je bil poklican v Washington, da bo poročal Rooseveltu o splošnem vojaškem položaju Anglije, nakar bo Amerika sprejela nove ukrepe glede pomoči za Anglijo.

Od začetka vojne med Grčijo in Italijo je na naše ozemlje pribežalo 19 italijanskih ter 32 albanskih vojakov. Tujega vojnega materiala pa ni prišlo v našo državo nič, pravi uradno poročilo agencije Avale z ozirom na vesti tujega tiska in radija, da je v Jugoslavijo prišlo na tisoče italijanskih in albanskih vojakov ter nekaj sto tankov.

Trgovski razgovori med Jugoslavijo in Finsko so se včeraj v Belgradu uspešno končali s podpisom treh sporazumov o medsebojni trgovinski izmenjavi ter načinu plačevanja v trgovini med Jugoslavijo in Finsko.

Leteli bomo kamor bomo hoteli, bombardirali bomo kadar bomo hoteli, kolikor časa bomo hoteli, vrnili pa se bomo tudi, kadar bomo hoteli, je dejal angleški minister za gospodarsko vojno Dalton v svojem zadnjem govoru, ko je med drugim povedal, da bo samo Avstralija prihodnje leto dala 57.000 letalcev. Znani francoski politik Flandin ne bo vstopil v sedanjo francosko vlado, ker niso bili sprejeti njegovi predlogi za popolno politično in gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Francijo, poroča ameriška agencija Associated Press.

Nemčija ne bo premagana niti z upori, niti z orožjem, niti s časom, niti gospodarsko. Naj se zgodi kar koli, Nemčija bo iz boja prišla kot zmagovalka, ker v nemškem in Hitlerjevem besednjaku ni besede: udaja. Edini nemški cilj je velika nemška država, še večja kakor je zdaj. Ta država bo socialna in vzorna na vseh področjih. To bo šele nemška končna zmaga. Gospodarilo bo delo, ne kapital. Po koncu vojne se bo v Nemčiji začelo ogromno delo za obnovo milijonom ljudi. Tisto, kar je do sedaj ustvarjeno, ni nič v primeri z onim, kar si je Hitler postavil za cilj.

Nemške napovedi o obisku bolgarskega zunanjega ministra v Belgradu

Belgrad, 11. decembra. o. Zastopnik poročevalskega urada javlja iz Belgrada, da tam v kratkem pričakuje obiska bolgarskega zunanjega ministra Ivana Popova.

Novi gospodarsko obrambni ukrepi v Ameriki

Washington, 11. decembra. Reuter. Objavljeno je bilo naslednje poročilo: Predsednik Roosevelt je poročal, da se potrebe narodne obrambe v železu in jeklu tako povečujejo, da bo od 30. t. m. naprej potrebno vse vrste železa, staro železje in jeklo diti pod nadzorstvo. Za izvoz teh potrebščin v Anglijo bo treba imeti posebno dovoljenje. Izvoz tja bo smel biti le tolik, kolikor bodo to dovoljevale potrebe ameriške narodne obrambe. Izvoz v druge države bo tudi podvržen posebnim dovoljenjem.

45. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Nadaljevanje grške ofenzive na vsem albanskem bojišču

Italijansko poročilo javlja o utrjevanju na novih postojankah

Nekje v Italiji, 11. dec. Stefani. Italijansko vojno poročilo št. 186 pravi: Na grškem bojišču so bili na levem našem krilu in na odseku Osuna odbiti sovražničkovi napadi. Sovražnik je bil pobit z našo neposredno reakcijo in je imel hude izgube. Na ostalem delu bojišča so se naše čete utrile na novih postojankah. Polkovnik Pessaro je junaško padel na čelu svojih bataljonov.

Atene, 11. decembra. Reuter: Grško vrhovno poveljstvo je snoči objavilo uradno poročilo št. 45, ki pravi: Ofenziva grških čet se uspešno nadaljuje na vsej fronti. Močno utrjene postojanke so bile zavzete z naskokom na nož. Sovražnik je imel velike izgube. Zasegli smo tri topove kalibra 100 mm.

London, 11. decembra. o. Ponoči je bilo izdano uradno poročilo v Atenah, ki se glasi: Neuradno poročajo, da so Grki prodrli 27 kilometrov severno od Santi Quaranta. Na osrednjem bojišču se hudi boji. Grške čete s strojnimi obdelovalniki italijanske umikajoče se oddelke. Zdi se, da bodo italijanske čete v okolici Kimare, skušale ustaviti grško prodiranje. Posebno hudi boji so zapadli od Podgrada. Grškim četam je uspelo kljub velikim snežnim zametom zavzeti zelo važno postojanko.

Do sedanjega obiska madžarskega zunanjega ministra v Belgradu in do vsega, kar bo rodil, je prišlo po svobodni odločitvi Jugoslavije in Madžarske, ki potrebuje ne samo prijateljstva velikih sil, temveč tudi svojih malih sosed, zlasti takih, ki so znane tako modro in junaško ohraniti svoj mir in pa nevtralnost, kakor je to storila Jugoslavija. Zaradi tega ni mogoče omenjenega obiska spravljati v zvezo z nobenimi načrti sil osi, sodi ugledni ameriški dnevnik »New York Sun«.

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo

London tretji dan brez letalskega napada

Angleški bombniki so bili nad Bremenom, Lor. entom in Boulognejem

Berlin, 11. dec. (DNB). Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Neka vojna ladja, ki operira na Oceanu, je nadaljevala s potapljanjem sovražniških ladij in je povišala svoj uspeh na 100.000 ton. Neka podmornica poroča, da je potopila dve znani sovražničkovi trgovski ladi s skupno tonažo 14.500 ton. Po posebno uspešnih maščevalnih napadih na London v noči med 8. in 9. decembrom se je delovanje letalstva, 9. decembra ter v noči med 9. in 10. decembrom omejilo zaradi vremenskih razmer na oboroženo ogledniško delovanje. V noči med 9. in 10. decembrom je nekaj britanskih letal metalo bombe na zasedene kraje in na severno Nemčijo. Vržene so bile zažigalne in eksplozivne bombe, ki pa so povzročile le neznatno škodo na zgradbah.

Sovražnik je včeraj izgubil tri letala. Z velikega napada na London se tri nemška letala niso vrnila.

London, 11. decembra. (Reuter). Uradno poročilo, ki je bilo sinoči objavljeno, pravi, da London že 36 ur ni bil bombardiran.

Angleško letalstvo je v ponedeljek ponoči z uspehom bombardiralo pristanišče Bremen in Boulogne. Povzročili so veliko razdejanie, več eksplozij in več požarov. S tega poleta se 1 letalo ni vrnilo, 1 pa pogrešajo.

Včeraj podnevi so preletela Anglijo posamezna sovražna letala, niso pa metala bomb. Tudi ponoči ni bilo letalskih napadov nad Londonom in so Londončani lahko ves noč mirno spali.

Berlin, 11. dec. o. Včeraj opoldne je imel kancler Hitler v neki berlinski tovarni pred zbranim delavstvom poldrugo uro dolg govor, v katerem je v začetku dejal, da ne utegne dosti govoriti, ker je Nemčija v vojni, v kateri ne gre samo za zmago enega ali drugega, temveč za boj dveh svetov. Opisoval je, kako krivico se je do zdaj godilo Nemcem, ki so imeli premalo zemlje, dasi so imeli zanjo pravico. Narodni socializem je najprej nemški narod na znotraj ozdravil in zedinil, ga osvobodil, na zunaj pa s tem, da je odpravil versajsko pogodbo ter mu dal nov gospodarski red, ki je dosti boljši od gospodarskega reda v tako imenovanih demokracijah, kjer pod krinko demokracije vse služi kapitalu, v Nemčiji pa kapital služi narodu. V Nemčiji nihče ne sme imeti neizmernih dobičkov, dividende znašajo največ 6%, nihče ne dobiva več dnevnice za seje v upravnih svetih, noben nemški poslanec ne sme

Velik govor kanclerja Hitlerja o novi Nemčiji, vojni in bodočih ciljih

„Edino nemško upanje je, da bo zmagal razum in se bo začel mir“

več biti član upravnih svetov.

To sta dva svetova. Svet demokracije mora v sedanjem boju podleči, če bo pa podlegel nemški svet, bo z narodnim socializmom uničen tudi nemški narod. Če pa Nemčija zmaga, bo svet šele zares svobodno.

Hitler je storil vse, da bi preprečil sedanjo vojno, ki so jo hoteli Angleži. Obžaluje, da se vojskujoci narodi, ki bi v slogi lahko ustvarili velika dela. Če ima Anglija namen uničiti narodno socialistično državo in razdružiti nemški narod, bo doživela presenečenje.

Žrtve v sedanji vojni so bile zelo težke za vsakega posameznika, toda dosti manjše od onih v svetovni vojni. Zmago na zahodu dolgoje Nemčija svoji vojski in delavstvu, ki jo je oborožilo. S to oborožitvijo bo Nemčija Angliji vsak teden zadajala hujše udarce.

Nemčija ni nameravala voditi brezobzirne letalske vojne in je niti na Poljskem ni vodila, ker Hitler ni dovolil nočnih napadov, zakaj ponoči se ne da meriti in napadati samo vojaških ciljev, ne pa žensk in otrok. Tudi v Franciji niso Nemci tako napadali. Angleži so začeli z neomejeno nočno letalsko vojno, pa niso zadel niti ene nemške vojne tovarne, temveč so njihov glavni cilj bile bolnišnice in zasebne hiše. Hitler je čakal tri mesece, potem pa mu je bilo nemškega trpljenja dovolj in Nemci so segli po enakem orožju. Brezobzirna letalska vojna zdaj poteka z vso odločnostjo in z vsemi sredstvi, ki so Nemcem na razpolago.

Uro za odločilni spopad z Anglijo bo došlo Hitler, ki je pa pri tem zelo previden. Lahko bi že lani začeli z napadom, toda Nemci so čakali lepega vremena, ker se je to splačalo in so si kaj takega lahko dovolili. Nemški narod bo lahko vzdržal vojno, kolikor bo potrebno. Z odlašanjem so mu prihranjene razne žrtve, ker Nemčija ne mara uspehov zaradi zunanje ugleda. Tako bo delala tudi naprej.

Sicer pa je edino nemško upanje, da bo prišel čas, ko bo zmagal razum in se bo začel mir.

Gibraltar - važno oporišče Anglije

Te dni se odločuje poleg drugega tudi usoda Gibraltarja, ključa Sredozemskega morja in glavne poti v Indijo. Evropsko časopisje piše, da bodo sovražna letala imela lahko delo z Gibraltarjem, saj so celo dobro utrjeno Maginotovo linijo uničila v nekaj urah.

Pred sto in osemdesetimi leti je bila huda borba med Španijo in Anglijo za osvojevanje Gibraltarja. Angleži se morajo zahvaliti zmagi leta 1779 samo golemu slučaju in izdajstvu.

Angleži so vzeli Gibraltar Špancem l. 1704. Trdnjava sama na sebi ni važna, predstavljala pa je takrat in še danes naravno utrdbo gibraltarske ožine. Ožina je tu široka samo 15 km. Gibraltar je edina zveza med Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem ter važno angleško oporišče na poti v Indijo.

General Elliot, poveljnik Gibraltarja, je rekel leta 1779: »Kdor ima Gibraltar, ta ima v rokah ključ Sredozemskega morja.« Prav do danes so se držali Angleži teh besed in so ljubosumno pazili na skalnato steno ter se borili z vsemi mogočimi sredstvi, da bi jo obdržali v svoji oblasti.

Španci pa poudarjajo svoje pravice do Gibraltarja že od leta 1779 leta, ko so ga Angleži obdržali le z največjim naporom in z zvižajo. Če bi Španci takrat osvobodili Gibraltar, bi se zgodovina v teku zadnjih 160 let obrnila v drugo smer.

Leta 1779 je Španija napovedala vojno Angliji. Velika španska vojska se je zbrala na kopnini, ki veže Gibraltar s špansko zemljo. Španci so postavili težko artiljerijo in utrdili položaje za daljše obleganje. Vojni načrt Špancev je bil, da bi sestradali Angleže, nakar bi se morali potem vdati.

V trdnjavi je bila posadka 209 častnikov, 482 podčastnikov in 4632 vojakov, katerim je poveljeval general Elliot. V mestu je bilo poleg vojske še okrog 7000 civilnega prebivalstva. Oblegovalcev je bilo vsega skupaj okrog 14.000. Španci so izkopali utrdbe, na katere so postavili 150 topov. S kopne strani je bila blokada popolna. Z morske strani pa je od časa do časa uspešno Angležem, da so poslali obleganec v mesto potrebno hrano in strelivo. V mestu ni bilo dovolj živeža in še ta je bil zelo drag. Angleži so morali pridno varčevati z živežem.

Španska mornarica je bila zasidrana v Algezijskem zalivu nasproti Gibraltarja. Pomalem so začeli Španci napadati prve dni meseca junija. Španci niso napadali s težko artiljerijo, temveč so čakali, da bo lakota prisilila Angleže na predajo.

V mestu samem pa je bilo vedno manj hrane. Marokanci so tiho tapili živež obleganecem za drag denar. Vtiho tapljeni živež je bil povsem pokvarjen. Ljudje so začeli sprva poiti, potem pa vedno glasneje govoriti in zabavljati čez generala Elliota. V mestu so izbruhnili nemiri in neredi. Moški in ženske so preklinjali generala in zahtevali, da se vda. Otroci so zboleli in umirali v naročju mater ter vprčo očetov vojakov. Vojaki so napadali pekarnice in davili straže, da so nakradli kruha.

za svojo družino in zase. Prekupčevalstvo je cvetelo. Hrano so plačevali z zlatom.

Nazadnje je zmanjkalo drv. Ljudje niso mogli kuhati, obleke in obuvala tudi ni bilo mogoče dobiti, začeli so hoditi bosi. Še sam general Elliot je hodil obut v čevlje iz šotorskega platna.

Obleganje se je potegnilo tja do meseca marca leta 1781. Takrat je priplula preko morja ladja z živežem. Istočasno je začelo špansko topništvo obstreljevati trdnjavo in mesto. Granate so povzročile v mestu velike požare, ki jih ni bilo mogoče pogasiti. Po mestu so se množili neredi in ropanja. Angleške obrambne črte so se rušile, vojaki in ljudje so bežali in iskali zavetja v skalah. Mesto je bilo uničeno, prebivalci so se skrivali v skalnatih duplinah, samo da bi ušli španskim granatam. Od 105 aprila pa vse do konca meseca maja je padlo na gibraltarsko trdnjavo 77.000 krogel in granat.

Tedaj, ko se je še samemu generalu zdelo, da je položaj nevzdržen in bo treba predati ključ Sredozemskega morja Špancem, je prišla nepričakovana pravočasna pomoč. Obleganci so ujeli dva španska begunca, ki sta izdala, da postavljajo Španci novo topništvo in se vedno bolj približujejo trdnjavi.

V noči 26. novembra 1781 leta se je odločil general Elliot na obupen korak. Pod poveljstvom generala Rossa je 2014 ljudi začelo napad na špansko vojsko. Španci so bili presenečeni in so začeli v neredu bežati. Angleži so uničevali topove in zažigali smodnišnice. Španska vojska je bila odbita.

Španci niso izgubili poguma. Začeli so postavljati nove baterije in utrjevati svoje položaje. Moštvo so povečali na 30.000 ljudi.

Položaj v Gibraltarju je postal spet brezupen. Izbruhnile so bolezni, skorbut, ljudje so umirali dan za dnem. Dan za dnem se je manjšalo število braniteljev.

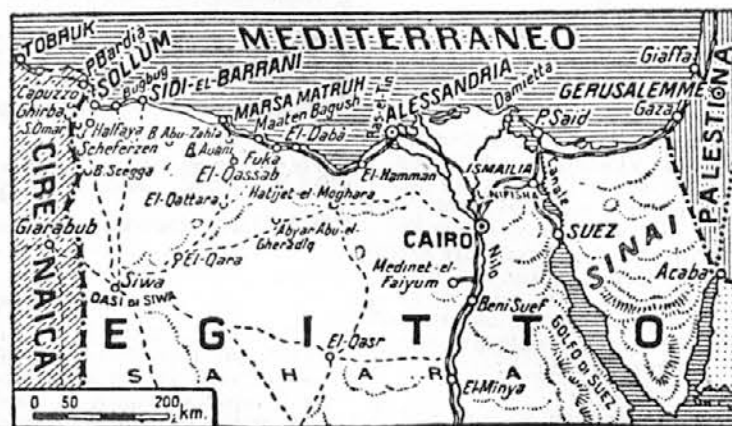
Istočasno so začeli Španci napadati mesto z morske strani. Dve sto trideset topov je bruhalo ogenj na angleško trdnjavo.

Dne 13. septembra 1782 leta je priplulo pred Gibraltar ogromno špansko-francosko brodogradilno. Angleži so videli, da so izgubljeni. Kar pade nekemu nemškemu vojak, ki je služil v angleški vojski, v glavo genialna misel. V posebnih pečeh naj se ulijejo topovske krogle in potem zažgo z njimi sovražnikove ladje.

Španci so začeli obstreljevati z ladij trdnjavo. Tudi obleganci niso počivali. Streljali so na sovražnikove ladje. Krogle so se zarile v les, ki se pa ni užgal. Zdelo se je, da ne bodo imeli Angleži nobenega uspeha. Pomoči so pa na ladjah nastale strahovite eksplozije v ladijskih smodnišnicah. V kratkem času je bilo brodogradilno uničeno in obleganci rešeni.

Španci so ponudili 13. februarja 1783 leta branilec Gibraltarja mir.

Stroge kazni za razmetavanje kruha je določila francoska vlada. Odslej bodo smeli v gostinah vsakemu gostu postreči samo s 50 grami kruha.

Zemljevid k angleški ofenzivi v egiptski puščavi

Helicopter - novo ameriško letalo za brambo pomorskih prevozov

Sloviti ameriški izumitelj Sikorski je izdelal uporabno letalo, ki se lahko dvigne navpično

Veliko pozornost je vzbudil uvodni članek »New York Timesa«, v katerem je popisane nove vrste letalo, ki je zelo prikladno za varstvo trgovskih ladij v konvoju. To je letalo vrste »Helicopter« in ga je izdelal sloviti letalski izumitelj Sikorski. List posvečuje posebno pozornost imenovanemu letalu in pravi, da je to najpripravnije letalo za obrambo trgovskih ladij v konvoju daleč na odprtem morju. List svetuje angleškim strategom, da naj postavijo katalpule, letalometa na trgovske oborožene križarke. Vsaka taka križarka mora biti tako oborožena, da je sposobna za boj in sicer tako, da se ji poveča brzina in plovno področje. Vsaki taki oboroženi križarki pa naj se dodeli po eno ali dve letali tipa helicopterjev.

Sikorski je svoje letalo popolnoma dokončal. Letalo ima to prednost, da se lahko dvigne navpično. Ladjam, ki plovejo po širokem oceanu, odkoder jim ne more priti pomoč ob napadu sovražnih

letal, bo ta tip letala najpripravnije sredstvo za obrambo pred napadom sovražnih bombnikov. Helicopter se lahko dvigne z isto brzi do 145 km na uro. S tem letalom je lahko ugotoviti cilj ter zmetati nanj bombe ali torpeda. Konstrukcije je zelo preproste. Ne velja mnogo in ga je lahko izdelati v množinah. Ne rabi močnega motorja, kar ima veliko prednost, da izdelava motorjev za »helicopter« ne bo ovirala proizvodnje močnejših motorjev.

Največja pomena pa je to, da se da to letalo zelo lahko upravljati in da ni potrebna dolga učna doba za pilote. Res je, da je tako letalo v nevarnosti pred sovražnim lovskim letalom. Vsekakor pa ni v večji nevarnosti pred lovci kakor so trgovske ladje, ki vozijo po odprtem morju.

»New York Times« pravi na koncu svojega članka, da je najbolj važno to, da je najnovejše letalo Sikorskega zelo poceni ter da bodo piloti zelo hitro izurjeni za upravljanje teh letal.

Drobiž od vsepovsod

Po podatkih turškega Zavoda za konjunkturo je indeks cen za življenjske potrebščine v Turčiji v oktobru t. l. znašal 142,8, kar pomeni, da so cene v Turčiji narasle za 42,8%, če se za temelj vzame leto 1933. V letu 1939, je povprečna višina stroškov za dnevno življenje znašala 120 in od tedaj naprej stalno narasča.

V finskiem parlamentu je bil izglasovan zakon o volitvi predsednika republike. Po novem zakonu bo izvajal novi predsednik svoje posle samo dve leti, kolikor ostane do izteka tega mandata, ki je bil podeljen predsedniku Kalliju, ki je odstopil. Volitev novega predsednika republike bo 19. decembra.

Bolgarska vlada je odobrila v Bolgariji proizvodnjo umetnega kavčuka, da bi bilo mogoče pokriti pomanjkanje pravega kavčuka zaradi današnjih razmer, zlasti pa državne potrebe, s tem novim izdelkom.

Reševanje brezposelnih

Francoski minister za industrijo in delo Hellin je zadnjič izjavil, da je vprašanje brezposelnosti v nezasedeni Franciji manj hudo kakor pa v zasedeni. V nezasedenem delu Francije skupno število brezposelnih ne presega 100.000. K temu številu je treba prišteti še 50.000 delavcev, ki zaradi ukrepov svojih delodajalcev sedaj ne delajo, vendar pa uživajo posebno podporo države. Upoštevati pa je treba, da se je delovni čas v nezasedeni Franciji znižal od 28 na 24 ur tedensko. Vlada je začela z velikimi javnimi deli, ki bodo veljala 50 milijard frankov in bodo igrala veliko vlogo pri pobijanju brezposelnosti. Vlada bo razen tega ustanovila posebne šole za strokovno vzgojo delavcev, kjer se bodo brezposelni kvalificirani in ne kvalificirani delavci izučili tako, da bodo lahko dobili zaposlitev v raznih drugih industrijah. Kar se tiče brezposelnosti žensk pa bodo tudi zanje vpeljani posebni tečajji, da se bodo lahko usposobile za nova industrijska dela, ki so Franciji potrebna.

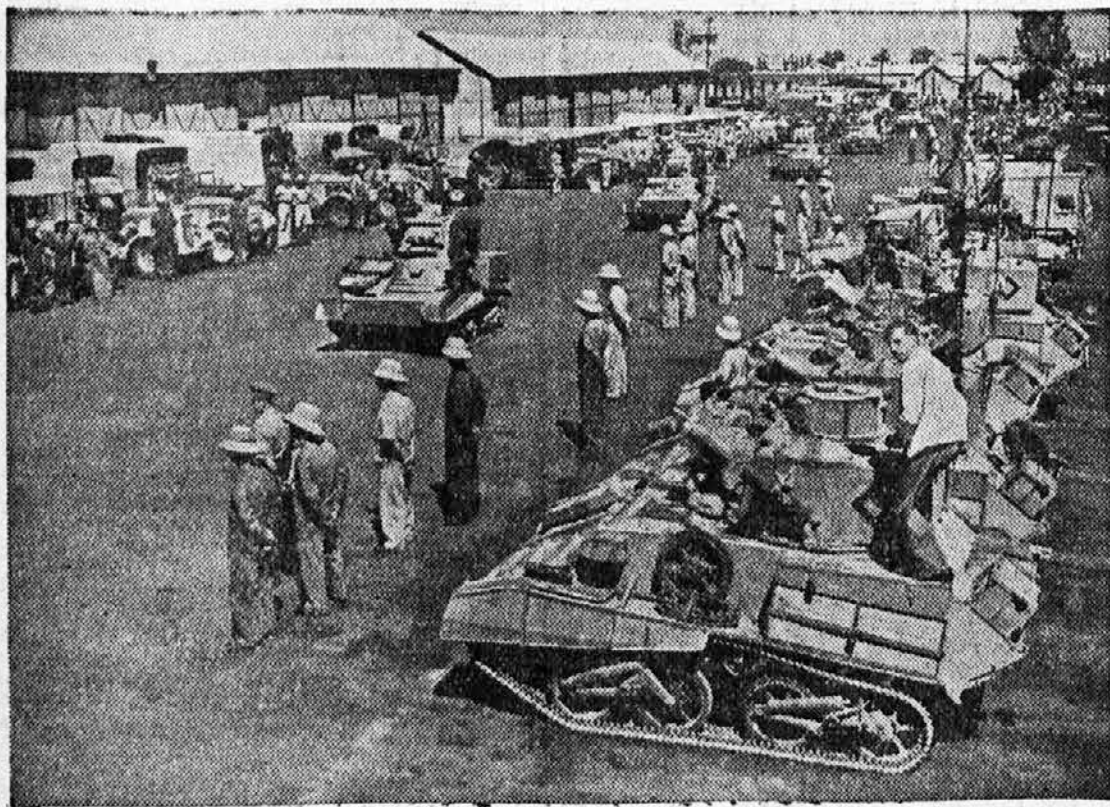
CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Angleška motorizirana vojska, ki čaka »nekje« v afriški Keniji na povelje za odhod.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Prelomil sem s Stalinom in začel o njem govoriti resnico v jeseni leta 1937, ko je Stalin javno mnenje ter državniške v Evropi in Ameriki uspešno slepil s svojimi neodkritosrčnimi obtožbami proti Hitlerju. Govoril sem, čeprav so mi ljudje dobri misli svetovali, naj molčim. Govoril sem za milijone in milijone, ki so zaradi Stalinove nasilne kolektivizacije in nasilno povzročene lakote šli po zlu, za milijone in milijone, ki so stekali pri prisilnem delu po koncentracijskih taboriščih, za stotine mojih boljševiških tovarišev po ječah, za tisoče tistih, ki so bili postreljeni.

Bilo je treba končnega, nezakrinkanega izdajalskega dejanja, zveze z Nemčijo, da se je široko občinstvo prepričalo o tem, da je norost, biti naklonjen Stalinu, zapirati oči spričo njegovih ogabnih zločinov in v panju, da bo ta človek kdaj korakal v vrstah demokracije.

Ker je zdaj Stalin odkril karte, je za druge, ki so dozdaj iz kratkovidnosti, ali pa iz stratišnih razlogov molčali, prišel čas, da spregovore. Nekaj malo jih je to tudi že storilo. Luis de Araquistain, nekdanji španski republikanski poslanec v Parizu, je pomagal svet poučiti o značaju in pomeni, ki jo je Stalin dajal Španiji. Bivši španski ministri predsednik Caballero je tudi spregovoril.

Na nekaterih pa še vedno leži dolžnost, da se izjavijo. Eden od tistih je Romain Rolland. Pomoč, ki jo je ta sloviti francoski

pisatelj izkazal sovjetskemu totalitarnemu redu s tem, da je grozote Stalinove diktature pokrival s plaščem svojega velikega ugleda, je nedogledna.

Rolland si je dolga leta dopisoval z Maksimom Gorkim, slovitem ruskim pisateljem. Gorki je bil nekaj časa Stalinu tovariš in je na njega celo vplival, da se je krotil in bil zmeren. Gorki je nedvomno pomagal spraviti Rollanda v tabor tistih, ki simpatizirajo s Sovjeti.

Zadnje mesece življenja pa je Gorki v resnici bil jetnik. Stalin mu je odrekel dovoljenje, da bi zaradi zdravja smel iti v tujino. Njegovo pošto so postavili pod cenzuro. Po posebni zapovedi je Steiski, tedaj načelnik Stalinove pisarne, prestrezal pisma Romaina Rollanda in jih oddajal v Stalinovi pisarni. Rollanda je vznemirjalo, da mu Gorki na pisma ni odgovarjal in je zaradi tega pisal drugemu prijatelju, namestniku ravnatelja v moskovskem umetniškem gledališču, naj mu sporoči, kaj je vendar.

Med potekom zadnjega veleizdajalskega procesa v Moskvi je svet slišal, da je Gorka, ki so ga še vedno imeli za Stalinovega prijatelja, zastrupil Jagoda, tedanji vsemogočni poglavar sovjetske skrivne policije.

Med tistim procesom sem v pogovoru z odličnim ruskim pisateljem Borisom Suvarinom razložil Romainu Rollandu, zakaj njegova pisma niso prišla Gorkemu v roke. Zahteval sem od Rollanda, naj javno ugotovi, da je njegova pisma Gorkemu prestrezal Stalin. Rolland se je zvil v molk.

Ali bo spregovoril zdaj, ko je Stalin očitno podal roko svojemu bivšemu nasprotniku?

Edvard Beneš, nekdanji predsednik češkoslovaške republike, mora tudi še poravnati račun. Ko so junija 1937 usmrtili Tuhačevskega in druge voditelje rdeče vojske, je bilo presenečenje za Evropo toliko in dvomi o njihovi krivdi vsepovsod tako

močni, da je bil Stalin prisiljen iskati poti, kako bi zahodne demokracije vlade prepričal o tem, da je zmagovalce Kolčaka in Demikina bil nemški vohun. Na Stalinovo zapoved je sovjetska skrivna policija ob sodelovanju z obveščevalno službo rdeče vojske izdelala akt z izmišljenimi dokazi proti rdečim generalom. Te listine so bile potem poslale češki vladi. Zdi se, da Beneš ni čutil potrebe, da bi bil ta dokazila prekontroliral, in to v času, ko je upal na Stalinovo pomoč za češkoslovaško.

Morda bo spričo najnovejših dogodkov Stalin še enkrat premislil in presodil, kakšna so »dokazila«, ki so jih sestavili strokovnjaki sovjetske skrivne policije, da bi se potem odločil, ali ima pravico še naprej molčati.

Ko je postalo bolesto jasno, da za boj proti fašizmu ni nobene slabše poti, kakor je olepševanje zločinov, morajo spregovoriti vsi tisti, ki so se dali zapeljati v to norost. Če so nam ta žalostna zadnja leta bila nauk, potem so morala pokazati, da pohoda ni mogoče zadržati s strategičnimi umiki na polovično resnico, na neresnico. Morda ni mogoče zapovedovati načinov, po katerih naj omikana Evropa vrne človeku dostojanstvo in veljavo, vendar pa si morajo po mojem bitu vsi, ki se ne čutijo določene za desni ali levi totalitarni tabor, edini v tem, da mora resnica ostati najbolj dostojanstveno orožje, da je umor treba imenovati tako in nič drugače.

V. G. Krivicki!

New York, oktobra 1939.

Kako sem prelomil s Stalinom.

Maja meseca 1937 mi je Stalin izkazal največje počestčenje, ki mi ga je mogel dati. Šest mesecev dolgo so me njegovi agenti od GPU imeli za predmet zagrizenega lova na ljudi. Kako je to moglo zgoditi?

Jutri: Kako čez noč izginjajo sovjetski dostojanstveniki.